

LÁ THƯ MỤC VỤ

“Fairness” (Sự công bằng) là triết lý sống của dân Úc. Có thể tóm tắt triết lý sống này như sau: Mọi người được đối xử công bằng (a) trong hệ thống pháp luật: *quan cũng như dân đều bình đẳng trước pháp luật*, (b) trong cấu trúc xã hội: *các cá nhân được có cơ hội đồng đều và tiêu chuẩn sống đồng đều*, và cuối cùng (c) tương quan xã hội dựa trên sự tôn trọng lẫn nhau.

Những điều trên đây chỉ là lý thuyết, tuy khi áp dụng lý thuyết này vào thực tiễn xã hội, nó cũng đã tạo nên một xã hội tương đối “công bằng” (fair). Nhưng theo thống kê của ABS thì trong nước Úc 10% người giàu nhất sở hữu 44% tài sản của quốc gia, 20% người giàu nhất sở hữu 61% tài sản quốc gia, trong khi đó 20% người nghèo nhất chỉ sở hữu có 1% tài sản quốc gia thôi. Khoảng cách giàu nghèo như thế khá rộng. Nhưng nhờ hệ thống an sinh xã hội khá hoàn hảo nên xã hội Úc là một xã hội tương đối công bằng và bình đẳng. Những người hưởng trợ cấp xã hội nếu biết dè sẻn vẫn có thể có mức sống tương đối đầy đủ, không quá thua sút những thành phần xã hội khác.

Như thế, sự công bằng trần gian đâu được thực hiện như trong xã hội Úc, vẫn gây nên biết bao nhiêu chênh lệch. Những người có tài năng, có sức khỏe thì luôn luôn làm được nhiều hơn nên được hưởng lương cao hơn những người yếu đuối, kém tài năng, bất chấp những người yếu đuối này có thể có nhu cầu lớn hơn hay nhiều hơn. Vì thế, người có tài có sức thường giàu có, còn người ít tài kém sức thường nghèo khổ. Như thế, nhu cầu của tôi dù có lớn đến đâu, nhưng nếu tôi làm được ít, thì tôi chỉ được hưởng ít, cho dù hưởng ít như thế thì tôi sẽ rất thiếu thốn và đau khổ. Còn nhu cầu của anh dù rất ít, nhưng nếu anh làm được nhiều, thì anh vẫn được hưởng nhiều, cho dù hưởng nhiều như thế anh sẽ dư thừa một cách vô ích. Đó là điều hợp lý theo lẽ thường của trần gian, và ở trần gian này dường như không thể nào làm khác hơn được.

Hơn nữa sự phân chia tài sản tương đối công bằng qua hệ thống an sinh xã hội cũng có cái dở là làm cho nhiều người đâm ra lười biếng vì nghĩ rằng có làm ăn chăm chỉ thì cũng chỉ được hưởng bằng người lười biếng. Ai cũng có tính ích kỷ, không ai muốn hy sinh một cách vô vị lợi cho ai cả. Ai cũng muốn dùng tài năng hay những lợi thế mình có được để phục vụ mình, để làm lợi cho mình trước đã, không mấy ai muốn ưu tiên cho tha nhân, cho những kẻ hèn kém, yếu thế, dù họ có nhu cầu nhiều hơn mình. Nếu có tài năng mà không đem lại ích lợi cho mình, thì tài năng để làm gì? Đây cũng là lỗi nghĩ của những người thợ làm vườn nho trong dụ ngôn của Chúa Nhật tuần này.

“*Hay vì thấy tôi tốt bụng, mà bạn đâm ra ghen tức*” là câu trả lời của ông chủ đối với lời cảm ràm của những người thợ vào làm vườn nho từ sáng sớm. Theo lẽ công bằng trần gian thì thực sự ông chủ “not fair” với họ vì họ vất vả chịu nắng nôi cả ngày mà cũng chỉ lãnh tiền công bằng người làm có một giờ. Nhưng theo lẽ công bằng của tình thương thì việc trả tiền theo nhu cầu chứ không theo giờ làm là việc thật là hợp lý. Những người làm từ sáng sớm hay những người chiều mới vào làm, người nào cũng đều có vợ con phải nuôi, một gánh gia đình phải cưu mang. Người vào làm sau, sở dĩ họ vào làm trễ chỉ vì họ không có may mắn có việc để làm từ sáng sớm, cho dù họ rất muốn có. Trong dụ ngôn này, Chúa Giêsu muốn cho thấy một đặc tính của Nước Trời, cũng là lý tưởng của mọi xã hội trần gian, là *tình thương*. Sự công bằng trong Nước Trời không dựa trên tính vị kỷ của con người, mà dựa trên tình thương phải có đối với nhau. Và sự công bằng dựa trên tình thương ấy mới là sự công bằng đẹp lòng Chúa, sự công bằng mà Chúa muốn làm gương mẫu cho chúng ta trong xã hội.

Đương nhiên sự công bằng ấy chưa thể áp dụng một cách phổ biến trong một xã hội mà các thành viên còn quá ít tình thương. Nhưng ít ra nó có thể áp dụng và cần phải áp dụng trong các gia đình Kitô hữu, trong các cộng đoàn Kitô giáo, nhất là trong các cộng đoàn cơ bản. Gia đình của chúng ta, cộng đoàn Ki-tô hữu nhỏ bé của chúng ta đã nỗ lực trở thành một nước trời nho nhỏ chưa? Sự công bằng được áp dụng trong đó là thứ công bằng nào? Của thế gian hay của Nước Trời?

Tóm lại, câu chuyện dụ ngôn tuần này nhắc nhở chúng ta cần phải chú trọng đến tình thương đối với Chúa và với tha nhân. Đừng bao giờ phân bì so đo tính toán mà hãy để cho Chúa hành động theo ý Ngài. Hơn nữa, có ai trong chúng ta muốn Chúa đối xử công bằng với mình chăng? Hay ai trong chúng ta cũng mong muốn Chúa đối xử rộng lượng và thương xót chúng ta? Nên đừng bao giờ phàn nàn với Chúa như những người thợ đã làm vườn nho từ sáng sớm, nhưng luôn luôn biết dâng lời tạ ơn và ngợi khen Chúa, Đấng cao vượt hơn cả trí tưởng của chúng ta qua sự quảng đại mà Ngài đã dành cho chúng ta.